המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סד.

מסורת הש"ס

ואי סלקא דעתך בסתמא קני כי גבוה י' טפחים מאי הוי. פי' בקונ' אי בסתמא קני חויר שלמעלה מן הגג גבוה עשרה מן הגג וגם הגגין שלמטה ממנה יקנה[ה] והגג שבמעלה לא יקנה ואין סברת זה הספק נקניט וזה דמקו לרביט שמוכר לפרש דלא קאי אע"פ שכתב לו עומקא ורומא דמגג דלי קאי מגג ח"כ כי נמי בסתמא קני עומקא ורומא קני ליה הכי דכתבה לו עומקא ורומא קני גגין שלמטה מן הגג וחויר שלמעלה והגג שבמעלה לא קני ומשני כיון דגבוה עשרה טפחים הוה חשיב לה גגין שלמטה כאילו אינן ואי סלקא דעתך בסתמא קני כי גבוה עשרה טפחים מאי הוי רבינא לרב אשי תא שמע [ב]דאמר ריש לקיש זאת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו על מנת שדיוטא העליונה שלי דיוטא העליונה שלו ואמרינן למאי הלכתא [ג]רב זביד אמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא רב פפא אמר שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה ואי ס"ד בסתמא לא קני למה לי על מנת אהני ליה על מנת [ד]דאי נפיל הדר בני לה: **מתני'** [ה]לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא [ו]וצריך ליקח לו דרך דברי ר' עקיבא וחכ"א אינו צריך ליקח לו דרך [ז]ומודה ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאין צריך ליקח דרך מכרן לאחר ר' עקיבא אומר [ח]אינו צריך ליקח לו דרך וחכ"א צריך ליקח לו דרך: **גמ'** יתיב רבינא וקא קשיא ליה [ט]היינו בור היינו דות א"ל רבא תוספאה לרבינא ת"ש דתניא אחד הבור ואחד הדות בקרקע אלא שהבור בחפירה והדות בבנין יתיב רב אשי וקא קשיא ליה היינו בור היינו דות א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ת"ש דתניא אחד הבור ואחד הדות בקרקע אלא שהבור בחפירה והדות בבנין: וצריך ליקח לו דרך דברי ר"ע וחכ"א אינו צריך וכו': [י] מאי לאו בהא קא מפלגי דרבי

ולי סלקא דעתך כספתמא קני עומקא ורומא. כלקפרכת לעיל: כי גבוה י' טפחים מאי הוי. למאי לא קנה אלא ש"מ דרומא מספתמא לא קני לה עשרה ואלא ש"מ דרומא לא קנה עשרה ואלא מחיר מי' ואילך והוה הדין דלא קני עומקא מספתמא כלל כרב דימי ומיהו גג שאין לו מעקה גבוה י' קני מספתמא להספתמא על הגג דאין זה בכלל רוס אלא בכלל גוף הבית ממש כעליית הבית: ומדמיזן **גבוה עשרה טפחים**. בית נפני עצמו ואלא מיבעיל לגבי בית בספתמא על דמפרש עומקא ורומא אלא לחיר הגג עד לרקיע להיזיו רומא והוה הדין לעומקא קני מספתמא: **ס"ד דאמר ריש לקיש כו'**. מדכל פפא מקשי. לי אמרת בשלמא דספתמא קני לוקח עומקא ורומא היינו לאהני לכדכ פפא שאם רצה מוכר לבנות על גבי הדיוטא ולהגביה בניינין אחרים ברומו של בית בוה אלא לאו לא אחני ליה כלל כי אין לוקח ברומא שעל גבי הדיוטא מספתמא דרומו של בית קונה בכ"מ ספתמא ואפי' היכא דאיכא דיוטא העליונה שהיא של מוכר אלא לי ס"ד דספתמא לא קני לוקח רומא אלא של מוכר הוא ל"ל ע"מ שאי אהני עומקא ורומא. של בית. שספתמים הן בפני עצמן. ולא אהני עומקא ורומא אלא למקני עומקא ורומא ספתמין דספתמא לא קני ליה עומקא ורומא ולרבי מאיר קונה (לקמן קלח:) אלא אפי' לרבי אלעזר ספתמא קני. שאם רצה מוכר לחפור תחת הבית לוקח מעכב עליו (לעיל פא.) וצריך. מוכר. ליקח לו דרך. מן הלוקח ליקך בה לאותו בור ודות. שהרי כל הקרקע מכר לו ולא שייר בה כלום. דספתמא ליה מוכר כעין יפה מוכר (ערכין יח. ובע"ז נזיר ז:) וחכ"א אינו צריך ליקח לו דרך. דמוכר בעין רעה מוכר ולקח שייר לו (ערכין יח.) לתמיהן כשם שצריך את הבור ואת הדות לעצמו כך שייר לו דרך (גזיר יז:). בזמן שאמר מוכר לך, חוץ מאלו. בור ודות, שאין צריך ליקח דרך. כיון דלא צריך לפרושי, דסתם ספתמא נמי אין בור ודות בכלל בתים ופירות, ותני לעיל מילתא לאתויי שמשייר בעצמו (ערכין יח ובע"ז נזיר ז:) (לקמן קלח:).

הגהות הב"ח

(ה) גמ' וקא קשיא ליה היינו בור היינו דות כל"ל ול"נ היינו וכן בפירוש רשב"ם: (ו) שם בפירוש אינו צריך וכו' בספתמא לא קני ליה כלום ר"ע ואפי' לרבי מאיר בבאי קא מיפלגי ר"ע ורבנן בהא קא מיפלגי דר"ע סבר: (ז) רשב"ם ד"ה ולרבי המוכר ליקח דרך כל"ל ומיהו ממנו נמתק: (ח) תוס' ד"ה ולר' וכו' ומסיק לרב פפא דאהני ליה על מנת לעניין דלי' נפל הדר בני לה:

מוסף רש"י

לא את הבור ולא את הדות. פיפת"מ דהמוכר לת הבית לא מכר לת הבור ולת הדות אלא אם כתב לו מכר לת הבית ולת הדות אינו כמוכר לת הבית לא מכר לת הבור ולת הדות (שבועות יט:). כור כחפירה כלא כגון כתלים. ודות כבנין (שם ולע"ל פא.). אף על פי שכתב לו עומקא ורומא. של בית. שספתמים הן בפני עצמן, ולא אהני עומקא ורומא אלא למקני עומקא ורומא כספתמין דספתמא לא קני ליה עומקא ורומא (לקמן קלח:) ולא אהני לרבי מאיר שלעיל ומפקה הקרקעות הבית. שאם רצה מוכר לחפור תחת הבית לוקח מעכב עליו (לע"ל פא.). וצריך. מוכר. ליקח לו דרך. מן הלוקח ליקך בה לאותו בור ודות. שהרי כל הקרקע מכר לו ולא שייר בה כלום. דספתמא ליה מוכר כעין יפה מוכר (ערכין יח ובע"ז נזיר ז:). וחכ"א אינו צריך ליקח לו דרך. דמוכר בעין רעה מוכר ולקח שייר לו (ערכין יח.) לתמיהן כשם שצריך את הבור ואת הדות לעצמו כך שייר לו דרך (גזיר יז:). בזמן שאמר מוכר לך, חוץ מאלו. בור ודות, שאין צריך ליקח דרך. כיון דלא צריך לפרושי, דסתם ספתמא נמי אין בור ודות בכלל בתים ופירות, ותני לעיל מילתא לאתויי שמשייר בעצמו (ערכין יח ובע"ז נזיר ז:) (לקמן קלח:).

עין משפט נר מצוה

כו א מי' פכ"ד מהל' מכירה הל' טו סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן ריד סעיף ח:
כו ב מי' שם הל' טו ופכ"ה מהל' ב פמג שם טוש"ע שם סעי' ג ופעי' ג: כח ג ד ה מי' שם פכ"ה הלכה ג טוש"ע שם סעיף כ:

רבינו גרשום

אי ס"ד בסתמא קני עומקא ורומא כי גבוה י' טפחים מאי הוי. ליקני נמי אלא ש"מ בסתמא לא קני ואכתי מסיע לרב דימי. ומשני לעולם לא תסייעיה בסתמא קני והכא משום דכיון דגבוה י' טפחים הוה דבר חשוב ורשות בפני עצמו הוי מש"ה לא קני עד דכתב עומקא ורומא: ת"ש דאמר ריש לקיש. לעיל זאת אומרת וכו' ורב פפא אמר שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה. בשלמא לרב זביד משום הכי אצטריך למתני זאת אומרת דכי היכי דגבי מעשר שייר מקום מעשר כן הכי נמי הכא שייר מקום לדיזין וגזוזטראות בחצר דהיינו דסתמי על מנת לשכור מלתא. אלא לרב פפא קשיא דמאי אהני על מנת הא בלאו הכי יכול לבנות על גבי עלייתו מה שרוצה. כשלמא אי אמרת בסתמא קני הלוקח עומקא ורומא מן המוכר משום הכי לדבריו הכל אהני על מנת דשייר בדיוטא כי היכי דמהני גבי מעשר מהני על מנת גם הכא אלא אי ס"ד בסתמא לא קני הלוקח עומקא ורומא למה לי על מנת בשלמא לרב זביד אצטריך שיכול להוציא זיזין בחצר אלא לרב פפא למה ליה על מנת יכול בלא על מנת לקנות אלא ש"מ דבסתמא קני ולהכי אצטריך על מנת לרב פפא ורקשיא לרב דימי. אמר לך רב דימי לעולם בסתמא לא קני ודקאמרת על מנת לרב פפא למה ליה. להכי אהני האי על מנת שאם נפלה הדיוטא מצי למבני לה כדמסיקינא אבל אי לא הוי מהני לא היה מצי למהדר ולמבני לה דמצי אמר הלוקח השתא ליית לך רשותא. ואפשר להכי לא מתרץ לה רב פפא לההיא תירוצא לעיל משום דשניא דחיקי דמי ליה דמתני דבר דלא אתא אכתי לעלמא: **ס"ד אמר** ולא מכר לו את הבור ואת הדות. שבבנית אע"פ שכתב לו עומקא ורומא: היינו בור היינו דות. ששניהם עמוקים ויש בהן מים: שהבור בחפירה. בלא כתלים: והדות בבנין. עשוי סביב בכתלים ממטה ועד למעלה: יצריך. למוכר הבית והחצר לקנות דרך מן הלוקח כדי שילך לבורו ולדותו דברי ר' עקיבא. לפי שלא שייר לעצמו כלום אלא הבור והדות בלבד משום דמוכר שמקבל זוזי בעין יפה הוא מוכר: וחכמים אומרים אינו צריך. לפי שאין אדם מוכר דרך בורו: ומודה ר' עקיבא היכא דמכר הבית ואמר לו ללוקח הכל אני מוכר לך חוץ מאלו בור ודות שאינו צריך ליקח לו דרך משום דבסתם נמי לא מכר הבור ודות וכי אמר הכי הוא לשפויי מלתא קאתי ולא מכר הדרך: מכרן בעל הבית לאחר. הבור והדות דמוכר בעין יפה הוא מוכר

כלבד: ר"ע אומר אינו צריך. הלוקח ליקח דרך מן המוכר דהאי מכר לו את הדרך עם הבור ודות דמוכר בעין יפה מוכר: וחכמים אומרים צריך לקנות לו דרך.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com